

EL LLENGUATGE

El rigor

No tothom qui en parla, del rigor, i el reclama i l'exigeix com una cosa necessària, que hauria de presidir l'exercici de certes tasques (intel·lectuals, literàries, pedagògiques, etc.), és ell mateix sempre tan rigorós com caldria. Però qui, tot predicant la necessitat del rigor, sigui objecte de retret per la manca de rigor que hom li hagi pogut observar en tal o tal ocasió, farà ben fet, no de desistir de la seva actitud a favor d'aquesta qualitat, sinó més aviat de mantenir tot-hora la tensió que exigeix, sense els afebliments que condueixen fatalment a la tolerància extremesa i a l'acceptació benèvola de la pròpia negligència. No hi ha, certament, rigor sense voluntat de rigor, la qual comporta una actuació vigilant i fins i tot desconfiada, que no estalvia les consultes, la revisió i les comprovacions.

El rigor es manifesta especialment, com se sap, en el que hom anomena petits detalls. Així, llegir la frase «un plantejament rigorós» escrita en lletres de motlle, sembla que inviti tot naturalment a fer consideracions sobre la manca de rigor de qui se n'ha responsabilitzat, perquè el fet és que hauria calgut escriure un plantejament rigorós.

Es tracta, és cert, d'una simple falta d'ortografia i, tard o d'hora, a tots —o a gairebé tots— ens en passa una o altra. Però el rigor demana, com hem dit, una tensió constant, una actitud vigilant i desconfiada que ens fa recórrer tot seguit a un diccionari si el mot de què ens volem servir ens suscita algun dubte quant a la seva forma o el seu significat. I tots els diccionaris són explícits: l'adjectiu derivat de *rigor* és *rigorós*.

En lloc de recórrer a un diccionari hauríem pogut recórrer també a qualsevol manual d'ortografia i en la llista de mots del català que discrepen dels mots corresponents del castellà pel que fa a l'ús de la *o* i de la *u* —que cap d'aquests manuals no deixa d'incloure—, hauríem trobat tot seguit que a l'adjectiu castellà «riguroso» correspon, en català, l'adjectiu de significat idèntic *rigorós*.

Notem, d'altra banda, que en aquest cas, com en el de *calorós* (castellà «caluroso»), les grafies catalanes són les que resulten d'un procés de derivació normal, amb la simple adjunció d'un sufix al mot primitiu, talment *amorós*, *vigorós*, *dolorós*, etc., mantenint la *o* inalterada.

Albert Jané